

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Vniuersa Theologia Scholastica, Speculatiua, Practica

Ad methodum S. Thomæ, quatuor Tomis comprehensa

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1626

VI. Qua ratione Deus cognoscat futura contingentia, an immediate in se ipsis, vel in causis eorum, vel ex reali eoru[m] præsentia ab æterno.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72856](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72856)

32 Obijcitur quartò. Deus ante omne decretū suæ voluntatis, nō scit quot homines, vel Angelos esset producturus, si crearet alium mundū: Ergo similiter ante idē decretum non scit, quot act⁹, vel quales esset producturus quilibet homo, si crearetur & constitueretur in tali ordine rerū. Respōdeo. negando cōsequentia; & rationem, omisiss varijs, quas alij assignant, hanc reddo; quia implicat, vt Deus ante decretum suum, prædeterminans quicquā ex ijs, quæ ab ipso solo pendent, operetur ad extra; vel vthorum fiat quicquam, aut futurū sit, ante decretum eiusmodi diuinum: sed nil obstat, quo minus libera creatura operetur, ante decretū diuinū prædeterminans, vt superius dictū. Iā autē creare Angelos, aut nō creare, etiam posito quod Deus crearet alium mundum, pendet à solo decreto Dei prædefiniēte; ante quod neutrum determinatē futurum est.

33 Dices; saltē si Deus crearet alium mundū huic similitē, adeoq; simul cum Angelis, tūc certū etiam aliquem Angelorum numerū creaturus esset; v.g. aut mille tantū; quo facto eū inter hæc duo cōtradictoria non detur mediū, alterutrū necessario ex ea conditione futurū esset: Ergo Deus tunc saltem nosse deberet alterutrū determinatē, millēne tantū an nō tantū mille creatur⁹ esset ex ea hypothesi. Respondetur, negando consequentiam; quia nec tunc quidē ex ea conditione alterutrū determinatē futurū esset; sed indeterminate alterū: sicut. n. posito, quod crearet mundū, à solā ipsi⁹ volūtate penderet, simul etiā Angelos creare, vel nō creare; ita quoq; si crearet Angelos, ab eius solius voluntate & decreto penderet, tot numero Angelos creare, vel plures. Quocirca propositiones eiusmodi continent antecedens planē abstractū & indefinitum respectu consequentis; quo casu iam superius asser. 4. dictum, eiusmodi ppositiones à Deo non cognosci; q̄a reuera consequēs ex tali conditione determinatē nec futurū, nec nō futurū est. Perinde est enim dicere; si Deus crearet aliū mundum, crearet Angelos: aut crearet mille tantum; aut non tantum mille; ac si dicas; si Deus de nouo crearet hominem aliquem in abstracto, tum is foret salu⁹, aut habiturus esset has vel illas operationes &c. quod à Deo sciri ibidem negauimus. Quod si in propositione illā; si Deus crearet alium mundum, crearet tot Angelos, &c. antecedens tacitā quadam subintellectione compleatur, adeoq; non ita nudē planē & inadæquate, sed cum respectu ad ipsum decretum diuinum, cum quo re ipsa necessario coniunctum foret, accipiatur; tum vtique etiā à Deo infallibiliter cognoscetur. Erit enim tunc iste sensus; si Deus crearet mundum, simulq; vtique necessariò esset futurum, certum numerum Angelorum & hominum præfinsisset, sciret vtique quot homines, vel Angelos esset producturus. Vt proinde in genere, & quoad formalem quasi rationē, & doctrinam, inter futura contingentia, respectu Dei, & hominum, seu creaturarum; eorumque scientiam, nulla sit differentia; si modo comparatio debito modo instituat.

34 Obijcitur quinto. S. Thomam, aliosque Theologos duo tantum membra diuinæ scientiæ assignasse; sub quorum neutro tamen hæc contingen-

tium futurorum sub conditione comprehenditur, si stricte & proprie loquamur; signum ergo est, ab eis non fuisse agnitam. Responderi potest primò, negando consequentiam. Quia diuisione illa respexisse illi videntur solum ad obiecta absoluta, non conditionata; cum tamen interim negari non possit, eos pro occasione passim & agnouisse, & docuisse scientiam etiam hanc conditionatam, si de re ipsa loquamur: nisi quis adeo iniquus erga illos esse velit, vt existimet, eos non intellexisse, aut sciuisse, quæ in scripturis, & Patribus, adeo manifestè sunt tradita, vt vidimus. Accedit, quòd nec Thomistæ quidem recentiores hoc tempore absolutè negare audent, Deum eiusmodi futura conditionata scire; cum saltem fateantur scire, post decretum suū illud prædeterminans; & tamē hæc ipsa notitia æquē parū sub duobus illis mēbris scientiæ diuinæ comprehenditur, quam si absq; eo decreto diuino præscirentur, vt ex dictis colligi potest. Respōdeo secundò, S. Thomam, & Scholasticos veteres, scientiam hanc mediam comprehendisse, vel sub scientia visionis, vel simplicis intelligentiæ; prout etiam nunc Theologi aliqui ad vnam ex his eam reuocant, vti superius dictum. Interim non obstat, maioris claritatis & perspicuitatis causa, & ad omnē æquiocationē tollendam, eam proprio vocabulo *scientiam mediā* dicere; cū & alij termini disciplinæ causa à Theologis, alijsque scientiarum tractatoribus successiue plures sint inuenti: quicquid Zumel loc. citat. sine causa eam *scientiæ mediæ* appellationem acrius perstringat.

DVBIVM VI.

Quaratione Deus cognoscat futura contingentia; an mediate in se ipsis, vel in causis eorum; velex reali eorum presentia ab æterno.

Ad S. Thom. 1. p. q. 14. a. 13.

Expeditā quæstione An est, de cognitione futurorum contingentium; sequitur vt explicemus etiam quæstionem propter quid, eo modo, quo in actibus diuinis ratio agendi, siue propter quid locū habere potest. Et vero cum multa sint, de quibus queri potest, an sint ratio quædam cognoscendi futura contingentia, nimirū. 1. ipsa futuritio, seu veritas ipsorum futurorū contingentium. 2. causæ eorundem. 3. realis eorum presentia ab æterno. 4. Deus ipse, & quidem sub varia ratione eadem representans; siue per modum idææ, aut causæ, siue vt in decreto diuinæ voluntatis; de quibus singulis variæ sunt Doctorum sententiæ; idcirco de his omnibus sigillatim agendum est: & hoc quidem dubio, de tribus illis rationibus huius cognitionis, quas nonnulli extra Deum ipsum pro ratione futura cognoscendi assignant; sequenti vero dubio de quarto, qui est Deus ipse. Et quia eadem ratio est in presentia futurorū contingentium absolutè, & sub conditione, de vtrisque simul agendum est.

Obfer-

Observandum autem; cum ad quamlibet cognitionem duo concurrant potentia nimirum ipsa cognoscens, seu vis cognoscitiva potentia, & obiectum, quod cognoscitur: in quo rursus duo distinguenda debent, ratio videlicet terminandi potentiam, & ratio eandem representatione obiecti, aliquo causalitatis modo mouendi & determinandi ad cognitionem, ut dictum supra dub. 3. assert. 4. in presenti non esse controuersiam, de ratione cognoscendi futura contingencia, ex parte ipsius potentia; hanc enim omnes fatentur esse infinitam in Deo vim cognoscendi, sed de ratione cognoscendi ex parte obiecti.

Assertio I. Ratio cognoscendi futura contingencia, seu absoluta, seu conditionata, ex parte obiecti, sub ratione terminantis cognitionem, est quidem ipsa futuritio eiusmodi futurorum contingentium. Hæc est extra controuersiam, & patet ex ipsis terminis. Quia illud est ratio cognoscendi sub ratione termini, quod formaliter terminat ipsam scientiam; sed cognitionem futurorum contingentium terminant ipsa contingencia futura, ut futura; sub hac enim ratione à Deo cognoscuntur: Ergo ipsa contingencia futura, ut futura, seu quod idem est, ipsa futuritio eorundem, est ratio cognoscendi. Et quamuis diuina cognitio nullo modo pendeat à creatura, ut dictum supra du. i. requirit tamen terminum, qui ut sic quidem non habet rationem alicuius causæ vel medij cognoscendi; rectè tamen secundum rationem nostram à nobis assignari potest ratio quasi Metaphysica ipsius cognitionis; sicut pro ratione cur aliquis sit pater, assignamus hanc, habere filium.

Et procedit hæc assertio, siue interim dicamus, propositiones eiusmodi de futuro contingenti esse determinatè veras, aut determinatè falsas, siue non: de quo non existimo inter Doctores esse posse, nisi nominis quæstionem; eius fere generis etiam est illa quæstio, an aliquod nomen significet Deum quidditatiuè, de qua supra q. 7. dub. 4. Certum enim est; non esse determinatè veritatis, respiciendo ad significata earum, ut præcisè cognoscuntur intellectu humano; siue denominationem sumendo ab ea cognitione, quam nos homines de ipsis habemus, inter quos significant, & à quorum cognitione non parum dependet modus significandi nominum, ex dictis citat. quæst. 7. dub. vlt. si enim nobis determinatè verum vel falsum significarent, sciremus utique determinatè veræ ne essent, an falsæ; cum tamen hoc plane nesciamus.

Secundo etiam determinatè veritatis non sunt, si præcisè spectentur, ut sunt in suis causis adhuc indeterminatis: hæc enim indifferenter se habent ad vtrumlibet, id quod expresse docet Sanctus Thomas hic quæstione 14. artic. 13.

Tertio tamen respectu cognitionis diuinæ, procul dubio sunt determinatè veritatis; quandoquidem Deus determinatè nouit, vnum eorum futurum, alterum non futurum.

Quarto etiam ex parte obiecti complexi, alterum sane ex ijs determinatè futurum est,

alioquin ne sic quidem à Deo cognoscerentur: id quod solum argumenta eorum probant, qui absolute docent, esse determinatè veras; tamen nos interim nesciamus, vtra ex duabus contradictorijs sit determinatè vera. Vbi etiam aduertendum, aliud esse, an aliquid sit determinatè futurum; aliud an significetur ut determinatè futurum; sicut aliud est, rem aliquam secundum se esse certam; aliud, ut certam significari; illud enim respicit rem ipsam, siue obiectum secundum se; quod si quidem omnino futurum est, utique determinatè futurum est; alias enim nec à Deo quidem, ut dictum, determinatè futurum cognosceretur: *significare* autem, relatiuum est, & respectum habet, tam ad rem significatam, quam ad illum cui aliquid significatur, ut supra supra dictum q. 7. dub. 4. & potest aliquid obiectum habere certum modum veritatis, seu cognoscibilitatis; cum tamen sub eo veritatis aut, cognoscibilitatis modo non significetur.

Quocirca cum quæritur; An propositiones de futuro contingenti (in significando) sint determinatè veræ, aut determinatè falsæ, responderi potest cum hac distinctione: Aut quæstio est, an determinatè significant verum, vel falsum, qua tale est; & tunc commode respondebitur, nobis quidem; & plerumque etiam Angelis, non determinatè significare, verum vel falsum, sed Deo: non enim significatur oratione cuiuspiam aliquid, nisi quod ab eo cognoscitur, & modo quo cognoscitur, iuxta dicta citat. quæst. 7. dub. 4. à nobis autem determinatè non cognoscitur eorum veritas, ut dictum. Aut quæstio est, an secundum se & à parte rei significatio talis obiecti conformis sit, vel disformis rei significatæ, an non; & tunc dicendum est, esse determinatè veras, vel falsas.

Atque hæc ratione fere conciliari poterunt diuersæ, ac in speciem pugnantes hæc de re Doctorum sententiæ; quorum aliqui absolute affirmant, esse determinatè veras vel falsas; alij vero absolute negant. Affirmant post Richardum, Bonauenturam, Scotum, Capreolum, Maiorem, Ockamum, Gabrielem, Arimincensem in 1. distinct. 38. vel 39. Sotus in caput. 9. epistol. ad Romanos, Corduba lib. 1. quæst. 55. dub. 2. Suarez opusc. 2. lib. 1. cap. 2. Vasquez hic disput. 66. capit. 2. Conimbricenses, & Rubius in Logica, & alij quidam recentiores. Negant disertè Aristoteles lib. 1. perihermen. capit. 6. eiusque interpretes communiter, speciatim Alexander, Ammonius, Sanctus Thomas, Louanienfes, & Toletus ibidem, item Aureolus in 1. distinct. 39. quæst. 1. artic. 1. Carthusianus de veritat. enunt. Molina hic quæst. 14. art. 13. d. 17. (vbi hanc sententiam vocat communem) & disp. 18. memb. 1. Zumel in 1. d. var. dub. 3. & dub. 5. Palatius, & multi Thomistæ recentiores, ut fatentur Vasquez, & Suarez loc. cit. Idem fere habet Gregorius de Valentia hic quæst. 14. p. 5. §. 3. vbi ait,

ad modum explicatum, *verissime pronuntiasse Aristotelem loco citat. Propositionem de futuro contingente non esse determinatè veram aut falsam, sed indifferentem ex se ad utrumlibet.* His adiungo Albertinum tom. 1. princip. Phil. 4. dub. 1. vbi contra Vasquez, & alios, noua distinctione vtramque sententiam conciliat; & simul Aristotelem hac de re rectè philosophatum esse contendit, quem qui volet consulat.

Equidem sanè probare non possum, quod quidam recentiores (præunte Vasquezio loc. citat.) adeo sententiam affirmatiuam firmiter defendant, vt simpliciter & absolutè etiam quasi de fide certam asserant, & contrarium erroris & insipientiæ arguant: cum tamen, vt dixi, inter Catholicos hæc quæstio non videatur esse, nisi de nomine; quicquid sit de mente Aristotelis, quem multi etiam ex auctoribus primæ sententiæ, in bonum sensum interpretantur; nec improbabiler omnes, vt fatentur Conimbricenses; tamen etiam alij, in quibus Vasquez & Suarez locis citat. re ipsa errasse existimant, quasi non in se, nec apud Deum sint determinatæ veritatis, de quo non disputo. Et sanè qui tam acri censura oppositam sententiam damnant, in ipsum etiam Sanctum Thomam incurrunr, qui non solum in explicatione Aristotelis, sed etiam in summa sua 2. 2. qu. 171. artic. 3. in corp. Aristotelis loquendi modum retinuit, cum his ipsis verbis ait: *Contingentium futurorum veritas non est determinata.* Sed hæc obiter de quæstione philosophica dicta sunt, quam ex instituto Philosophis ventilandam relinquo. Nos quæ sunt reliqua præsentis dubitationis prosequemur.

Assertio II. Ipsa futuritio eiusmodi futurorum contingentium, seu quod idem est, veritas eiusmodi propositionum, de futuro contingenti, non est ex parte obiecti adæquata & sufficiens ratio in Deo, eiusmodi futura cognoscendi. Ita Durandus & Richardus in 1. d. 38. & est ex mente Doctorum communiter; qui propterea aliam etiam rationem cognoscendi ex parte obiecti necessario assignandam censent, vt videbimus. Est autem hæc assertio contra Vasquez hic d. 65. c. 4. & 1. 2. d. 189. n. 116. quibus locis ait: se hanc rationem primū adinuenisse ex Scoto in 1. d. 39. q. 1. à pluribus recentioribus postea approbatam; nimirum ad hanc cognitionem ex parte potentiæ, sufficere infinitatem diuini intellectus; ex parte obiecti, ipsam determinatam veritatem futurorum contingentium. Ratio assertionis est manifesta. Quia, vt superius dictum, duplex est officium obiecti, & utroque modo obiectum ratio quædam est cognoscendi; primum est terminare cognitionem: alterum est representare seipsum, seu mouere & determinare potentiam: prius quidem abunde præstat ipsa veritas, seu futuritio contingentium futurorum: sed posterius officium, seu concursus per modum causæ mouentis & determinantis potentiam respectu diuinæ cognitionis, non potest vllū præstare creatum obiectū: ac multo minime id quod nec dum vllam existentiam habet, vt dictum supra hac quæst. dub. 1. & 2. Ergo aliquid aliud assignandum est, quod hunc obiecti concursus in hac diuina cognitione suppleat.

Assertio III. Etsi rectè quidem aliquo sensu dici possit, futura contingentia cognosci à Deo in se ipsis; non tamen ita vt significetur ea ipsa, seu futuritionem eorundem, esse rationem sufficientem ex parte obiecti, eadem cognoscendi. Posterior pars patet ex assert. præced. prior pars indicatur à S. Thoma hic q. 14. a. 13. vbi ait: *Deus cognoscit omnia contingentia, non solum prout sunt in suis causis, sed etiam prout unumquodq. eorum est actu in se ipso.* Idem ex sua, & S. Thomæ doctrina docet expressè Vasquez d. 64. n. 34. Idem aperte tradunt illi, qui vniuersim docent Deum cognoscere creaturas in se ipsis, licet id quidam negent, vt dictum supra hac quæst. dub. 3. assert. vlt. Vnde etiam sumitur ratio; quia cognosci aliquid in se ipso vno quodā sensu, id est, quod cognosci secundū se, siue per se ipsum terminare scientiam; quod de futuris contingentibus respectu diuinæ cognitionis, verissime dicitur.

Assertio IV. Deus non cognoscit futura contingentia libera, seu absoluta, seu conditionata, in suis causis secundis adhuc indeterminatis, vt futura; sed vt possibile tantum. Primam partem tradit S. Thomas hic q. 14. a. 13. vbi dicit, *Contingens futurum, vt consideratum in sua causa, non subditur per certitudinem alicui cognitioni. Vnde quicumq. cognoscit effectum contingentem in sua causa tantum, non habet de eo nisi coniecturalem cognitionem.* Idem docet q. 57. a. 3. & q. 88. a. 3. & 4. & q. 16. de malo a. 7. Idem docent Capreolus in 1. d. 38. q. vn. a. 2. Vasquez d. 64. n. 39. & d. 65. num. 20. & sequuntur Thomistæ, alijque Theologi communiter: licet oppositum teneat Gregorius de Valentia hic qu. 14. punct. 5. §. 2. Vbi concedit Deum non quidem rectè, & infallibiliter vt sic, sed aliquo tamen modo cognoscere futura contingentia, etiam vt futura in suis causis, adhuc indeterminatis; idque putat docere S. Thomam hic q. 14. cit. a. 13. vbi dicit: *Deum cognoscere omnia contingentia, non solum prout sunt in suis causis, sed etiam prout unumquodq. eorum est actu in se ipso.* Sed aliud est cognoscere contingentia prout sunt in suis causis, quod dicit S. Thomas; aliud cognoscere futura in suis causis; quod nunquam dicit, neque sanè dici potest.

Ratio assertionis est. Quia omnis cognitio futurorum contingentium in suis causis est incerta & fallibilis, non solum negatiuè, & per abstractionem præcisionis, à certitudine & incertitudine, vt putauit Gregorius de Valentia; sed etiam positiuè & simpliciter; quia eo ipso, quod causæ ipsorum indeterminatæ sunt, & ad utrumlibet indifferenter se habent, non potest ex vi illarum certò & infallibiliter sciri, an aliquid futurum potius sit, quam non futurum: sed si quid per illas cognoscitur futurum, non potest ea cognitio non esse nisi incerta, & coniecturalis, adeoque fallibilis, vt rectè dixit S. Thomas loc. cit. sicut omnis cognitio rei per medium incertum, positiuè, vt ita dicā, incerta & fallibilis est: at vero in Deo non habet locum vlla incerta & fallibilis seu coniecturalis cognitio: Ergo nec scientia futurorum contingentium in suis causis.

Dixi vero *contingentia libera*, de quibus hic potissimum agimus; quia contingentiamerè naturalia possunt

possunt sane infallibiliter à Deo cognosci, etiam in collectione omnium causarum secundarum, supposito ordinario concursu ex parte Dei: quia ex tali combinatione & complexu causarum, naturaliter & necessario sequitur effectus eiusmodi naturalis, qui non dicitur contingens, nisi quia interuentu quarundam causarum secundarum potuit impediri; ex hypothese autem supponitur nullam eiusmodi causam interuenire, quæ impediat.

Dixi secundo, in causis indeterminatis, quia si loquamur de causis secundis iam determinatis ad unam partem, siue à Deo; siue potius à se ipsis, sic dubium non est, posse à Deo futura cognosci etiam certo & infallibiliter in suis causis, ut quo ad hoc bene docet Gregorius de Valentia loc. cit. post Durandum in 1. d. 38. q. 3. & consentiunt Thomistæ recentiores, speciatim Bannes & Zumel hic; tunc enim non sunt amplius indifferentes ad utrumlibet. Quia tamen dum causæ secundæ liberæ ponuntur iam ad agendum determinatæ (cum se ipsas fuomet influxu seu concursu ad agendum determinent) eo ipso simul etiam ponuntur agere & influere in effectum; idcirco dum Deus ita contingentia futura cognoscit, non tam ea cognoscit in suis causis, seu ex vi causæ, quam simul cum ipsa causâ, iam determinatâ ad agendum, & recte notauit Vasquez l. cit. disp. 65. num. 20. Quicum in 1. 2. d. 189. n. 116. ait: *Deum etiam cognoscere effectum contingentem futurum, puta liberam hominis cooperationem ad bonum, ex vi causæ, siue ex vi talis cogitationis contemperate cum arbitrio, ne sibi contradicat, ita intelligendus est, ut vel uocula, Ex vi causæ, non appellet ipsum scire, quasi videlicet Deus ex vi causæ, tanquam obiecti cogniti, sciat futurum, sed ipsam effectus futuritatem ex vi causæ; vel certe velit, ex vi talis cognitionis congruæ, non secundum se spectatæ, sed prout per scientiam mediam sub conditione iam coniunctâ liberæ determinationi ipsius hominis, certo & infallibiliter cognosci futurum consensum hominis.*

Secundam partem assertionis tradit S. Thomas hic cit. q. 14. artic. 13. illis ipsis antea citatis verbis cum dicit, *Deum cognoscere omnia contingentia, prout sunt in suis causis*; quia contingens ut est in sua causâ, solum est possibile; potest enim esse & non esse. Idem veluti certum & extra controuersiam supponit Gregorius de Valentia loc. cit. nec ullus est, qui neget. Ratio est. Quia in causâ etiam contingente necessario continetur effectus, ut possibilis: est enim de ratione talis causæ, ut ab ea possit esse effectus: ergo etiam cognitâ tali causâ, certo infallibiliter cognoscitur effectus secundum esse possibile: Deus autem distincte nouit omnes causas contingentes: Ergo etiam effectus contingentes ut posibles in suis causis. Neque tamen ideo Dei cognitio sumitur & pendet ab obiecto creato. Non enim dicitur cognoscere effectum velut in causâ ipsius cognitionis, aut quasi ab eovllo modo dependeat; sed quia nostro concipiendi modo, cognitio ipsius causæ hac ratione prior est in Deo, quam cognitio effectus futuri qua possibilis; esto aliaratione esse possibile, rei prius sit ratione, quam poten-

tia eius producendi, ut quæst. 10. dicitur.

Assertio V. Deus etiam non cognoscit futura contingentia (seu absoluta, seu conditionata) in reali & actuali, seu formali eorum existentia ab æterno: nullam enim talem habent. Ita post Durandum, Scorum, Bonaventuram, Heruæum, & alios in 1. d. 38. vel 39. docent Gregorius de Valentia hic q. 14. punc. 5. §. 2. Suarez opusc. 2. l. 1. cap. 7. Vasquez disp. 64. cap. 3. contra Richardum in 1. d. 38. Capreolum d. 36. Ferrariensem 1. cont. gent. cap. 66. & 67. Catharinum opusc. de præsentia & prouidentia Dei, Caietanum, Bannem, & alios recentiores Thomistæ hic q. 14. art. 13. qui docent, res omnes futuras, adeoq; & futura contingentia (absoluta, non conditionata) esse Deo præsentia ab æterno, non tantum secundum esse cognitum seu obiectiuum, sed etiam secundum propriam, realem, & actualem suam existentiam ab æterno; in qua proinde docent eadem futura contingentia absoluta à Deo ab æterno infallibiliter præcognosci. Eandem sententiam tribuunt recentiores Thomistæ S. Thomæ hic q. 14. artic. 13. dum ait: *Omnia, quæ sunt in tempore, sunt Deo ab æterno præsentia, non solum ea ratione, quæ habet rationes rerum apud se præsentis, ut quidam dicunt, sed quia eius intuitus fertur ab æterno supra omnia, prout sunt in sua præsentia. Unde manifestum est, quod contingentia & infallibiliter à Deo cognoscantur, in quantum subduntur diuino conspectui secundum suam præsentialem; & tamen sunt futura contingentia sui causis comparata.*

Contra istorum vero sententiam multi non secus disputant, ac si de re ipsa esset controversia; an creaturæ vllæ existant, aut existiterint ab æterno. Sed ut recte aduertit Vasquez loc. cit. cap. 2. & clarum est legenti Caietanum hic, authores isti in re aliud non volunt, quam creaturas omnes in quolibet nunc, aut instanti non temporis, sed ipsius æternitatis, quæ tota simul est, tunc, cum sunt, esse præsentis, & coexistere æternitati ipsius Dei; quod in re verissimum est. Potius igitur culpandus loquendi modus, cum præterea dicunt, res istas futuras, Deo semper præsentis esse secundum esse suum reale & actuale, item ab æterno esse; item nunc existere in æternitate; seu Antichristum nunc coexistere Deo in æternitate (ut videre est apud Caietanum, & alios recentiores Thomistæ).

Res interim constat. Quia de fide est, mundum, adeoque res istas, ab æterno non fuisse creatas seu productas: aliud verò esse reale ac proprium non habent, quam creatum ac productum; nec aliunde, quam per creationem seu productionem: & sicut extrinseca duratione prius non durant, quâ propria & intrinseca duratione sua durent, seu priusquam propriam durationem habeant; ita nec alteri coexistunt, priusquam intrinsecâ propria & creata existentia existant; quod non fit, nisi per productionem extra suas causas. Cum igitur authores contrariæ sententiæ fateantur; ab æterno non fuisse productas, necesse est fateri etiam, ab æterno non extitisse seu coexistisse Deo, propria & reali existentia: et tunc cum

existunt, vere de illis dici possit, eas coexistere Deo in aternitate.

Neque verò ideo, quia coexistunt aliquando toti in se, & indivisibili aternitati, ideo ab aeterno, aut semper in aternitate existunt; aut nunc (quando nec dum sunt) in aternitate coexistunt Deo, ut per se notum videretur.

Quod si propterea præcisè Deus habet certam notitiam futurorum contingentium, quia tunc, cum existunt, coexistunt illi in mensura aternitatis secundum illud esse reale, quod habebunt, in tempore; tum etiam Angeli itidem cognoscunt futura contingentia, quandoquidem & hæc, cum existunt, coexistunt Angelo in ævo, quod itidem totum simul est & indivisibile, ac mensura superior ad nostrum tempus. Non nego, per consequentiam & remote, ex futura illa coexistentia cum aternitate, colligi & inferri posse Deum, cognoscere non tantum res illas cum præsentibus existunt, sed etiam futuras: sic enim argumentari licet. Deus omnia tunc cum existunt, cognoscit, ergo etiam cognoscit futura contingentia, tunc cum existunt; ergo cognoscit etiã ab aeterno, antequam existant, adeoque futura; quandoquidè & scientia Dei, & Deus ipse penitus est immutabilis, neque de nouo cognoscere quidquam potest. Sed negamus ideo, quod aliquando existentiam; in aternitate habent, tunc nimirum cum existunt, ideo ab aeterno coexistere Deo; aut eam ipsam ob causam propriè & immediatè etiam ab aeterno cognosci à Deo, ut dictum.

3 Nec his obstat S. Augustinus lib. 4. de Trinit. cap. 17. ubi ait. *Apud Deum præterita & futura stant. Et lib. 5. cap. 16. Apud Deum nec præterita transferuntur & futura iam facta sunt.* Et soliloq. cap. 26. *Tu vero nosti, quoniam quod ego per successus dierum & temporum, hinc ad mille annos huius temporalitatis expecto, in conspectu aternitatis tuæ iam factum est, & quod futurum est, iam factum est.* Similia habet idem Augustinus lib. 2. ad Simplicianum, item S. Gregorius lib. 20. moral. cap. 23. vel 24. Boetius lib. 5. de consol. prosa vlt. Anselmus opusc. de concord. lib. arbit. & præd. cap. 2. Hugo de S. Victore in sum. sent. trac. 1. cap. 12. Primò enim si quid his locis, contra ea, quæ diximus probaretur, illud etiam maximè probaretur, res omnes ab aeterno fuisse productas; quod ipsi tamen etiam aduersarij negant. Deinde Patres isti plus non volunt, quam in ipsa aternitate, & scientia DEI nullam esse successionem; & omnia etiam præterita & futura à Deo cognosci perinde ut præsentia; imò etiam plane præsentia Deo esse, sed obiectiue.

Quare etiam S. Gregorius loc. cit. nostræ sententiæ apertè astipulatur cum ait: *Nam & quæcunque sunt, non ab aternitate ideo videntur quia sunt, sed ideo sunt (nimirum obiectiue præsentia Deo) quia videntur.* Eodem modo S. Thomas hic pro contraria sententiâ adductus, solum loquitur de præsentia obiectiua, & post Heruæum, Syluestrū, Dezam, Thomistas, contra Caietanum, & recentiores Thomistas, rectè declarat Vasquez hic disp. 64. cap. 5. & Gregorius de Valentia q. 14. punct. 5. §. 2. præsertim cum idem S. Thomas quæst. 20.

artic. 2. ad 2. diserte dicat, *creaturas ab aeterno non fuisse nisi in Deo.* Nec argumenta cætera contrariè partis quicquam habent momenti, ut videre, est apud Vasquez cap. 4. & facile ex dictis colligi potest.

D V B I V M V I I I

Verum Deus cognoscat futura contingentia in seipso, & quæ ratione; num ut in idea, aut in decreto suæ voluntatis, &c.

1 **A**ssertio I. Deus cognoscit plane omnia futura contingentia, tam absoluta, quam conditionata in seipso. Ita vniuersim. de rebus omnibus creatis docet S. Thomas hic q. 14. artic. 5. & 6. & est communis Doctorum sententia, vtdocuumus supra dub. 3. Ratio est; quia cum scientia Dei sit plane independens ab omni obiecto creato; ut ibidem superius dictum, necesse est, ut sibi ipsi sit ratio cognoscendi eadem obiecta, quo sit, ut cognoscantur in ipso Deo tanquam ratione cognoscendi.

Assertio II. Deus futura contingentia non cognoscit in se ipso, ut præcisè in Idea. Ita Suarez opusc. 2. lib. 1. cap. 5. num. 7. Molina hic artic. 13. disp. 18. memb. 1. Vasquez disp. 65. post Ariminensem, Ockamum, & Gabrielem in 1. d. 38. Scotū. d. 39. & videtur esse mens S. Thomæ hic a. 13. ubi ait, *Omnia quæ sunt in tempore, sunt Deo ab aeterno præsentia (nimirum obiectiue) non solum ea ratione, quæ habet rationes (ideales) rerum apud se præsentibus, ut quidam dicunt; sed quia eius intuitus fertur ab aeterno supra omnia, prout sunt in sua præsentia. Est autem, ut apparet, assertio contra S. Bonauenturam in 1. d. 39. a. 2. q. 3. Durandum q. 3. num. 8. Caietanum, & quosdam recentiores Thomistas hic cit. art. 13. probatur. Tum quia idcæ formaliter sunt tantum de rebus faciendis non futuris, quæ futuris; imò secundum S. S. Thomam hic quæst. 15. art. 9. idcæ sunt etiam de rebus merè possibilibus: quæ de causa scientiæ absoluta futurorum contingentium, supponit quidem rationes ideales; sed ex ijs tamen immediate & adæquate non oritur. Tum quia idcæ rerum sunt simpliciter necessariae in Deo; scientia autem rerum futurarum, ut sic, est libera: non ergo idcæ ante actum liberum diuinæ voluntatis, adeoque nec per se, & ex natura suæ præcisè, repræsentant futura contingentia; siue de absolutis, siue de conditionatis sermo sit.*

2 **A**ssertio III. Deus etiam non cognoscit sufficienter futura contingentia, seu absoluta, seu conditionata, in solo decreto suæ voluntatis. Hanc assertionem fuscè probat Suarez cit. opusc. 2. lib. 1. cap. 6. contra Caietanum, & modernos Thomistas hic quæst. 14. art. 13. in quibus nominatim sunt Bannes ibidem, Zumel ibid. disp. 7. quibus in modo loquendi non nihil fauet Vasquez hic d. 65. c. 2. citans Richardum, Scotum,

Durandum